

LA NOSTRA BIBLIOTECA

Jornada de Formació del Programa Biblioteca Escolar Puntedu.

Posar en funcionament una biblioteca escolar no és una tasca gens senzilla ni immediata: calen anys i anys de feina, de reflexió col·legiada, de presa d'acords.

A la nostra escola fa molts anys que estem construint la nostra biblioteca. Estem construint perquè, encara que faci molt de temps, no hem acabat i, de fet, no crec que mai acabem del tot. Perquè la societat és canviant, més en els temps actuals. I si l'escola ha d'anar d'acord amb aquests temps, també ho ha de fer la biblioteca, adaptant-se en tot moment a les demandes de mestres, alumnes i famílies.

Engregar una biblioteca és com iniciar un llarg recorregut: et poses a caminar sense veure on acaba aquest camí, et trobes cruïlles i has d'escollir quina direcció segueixes.

Qui som?

Som una escola de tres línies, amb més de 500 alumnes i 45 mestres.

Estem repartits en dos edificis, Infantil i Primària, i la biblioteca es troba a l'edifici de primària.

Alcover és un municipi de l'Alt Camp que té 4549 habitants (25-9-2010). La nostra escola acull també alumnes d'urbanitzacions properes i dels municipis de Mont-ral i Farena.

Tenim dues aules d'educació especial, una aula de ciències, una aula de música i una de noves tecnologies.

Hi ha 25 grups-classe.

D'on venim?

Venim de molt lluny. Vam iniciar el Projecte Puntedu el curs 2004/05. Però la nostra història no comença aquí, sinó molt abans, el curs 1998/99.

Fins aquell moment, la biblioteca, a l'escola, existia com a "espai", però no com a font d'aprenentatges. Era, senzillament, una sala on s'hi emmagatzemaven llibres sense cap criteri: llibres de text, llibres de l'antiga EGB, llibres del tot inadequats per als nostres alumnes.

Calia fer-hi alguna cosa; així que vam demanar un assessorament sobre la lectura, i aquest va ser el tret de sortida d'una cursa que, avui, encara continua.

Al llarg dels anys vam fer diversos intents de millora de la nostra biblioteca, des de demanar la col·laboració als pares per comprar llibres nous, fer exposicions amb els llibres que ells aportaven, iniciar tot un sistema de treball a través de les biblioteques d'aula... tot això gràcies a l'ajuda d'un bon assessor que ens va engrescar en tot moment, sempre aportant idees noves i motivadores.

Però ens faltava una cosa molt important: recursos materials, que no van arribar fins a que vam participar en el Programa Puntedu.

On som?

La nostra actual biblioteca va començar a funcionar el curs 2005/2006.

Aquest moment ens va marcar l'inici d'una nova etapa: va representar una entrada de recursos, tant en forma de documents com de persones.

Durant els tres cursos que va durar el Programa Puntedu, vam disposar d'una mestra a mitja jornada que cobria la coordinadora de la biblioteca perquè aquesta pogués dedicar les hores pertinents a la biblioteca.

Els dos primers cursos es van dedicar a l'organització i catalogació del fons.

El darrer curs es va començar a plantejar la necessitat d'ampliar la línia de treball de biblioteca que ja teníem, i es va obrir finalment la biblioteca als alumnes, primer de forma tímida, després a horari complet.

En acabar el Programa Puntedu ens vam trobar amb el problema que es troben molts centres: la manca de recursos personals. El nostre centre va apostar per la biblioteca, i va decidir organitzar els horaris de professorat de manera que es mantinguessin les 10 hores setmanals de coordinació per a la coordinadora (això ha implicat perdre hores d'atenció individualitzada d'alumnes en suports i desdoblaments). La Inspecció educativa sempre ens ha donat suport.

En el curs actual hi ha hagut un canvi substancial, ja que com a coordinadora de la biblioteca (abans també tutora) he passat a tenir el meu horari quasi bé en dedicació absoluta a la biblioteca, atenent alumnes, però mantenint 8 hores de coordinació.

És una decisió que mostra la importància que atorga el centre a la biblioteca de l'escola, per la qual s'hi ha lluitat tant de temps.

La nostra biblioteca té una superfície de 45 m². Es troba al costat de l'aula d'informàtica i hi estan connectades per una porta. Possiblement, en un futur, donada l'evolució del món educatiu, no caldrà tenir una "aula" d'informàtica, i la biblioteca en podrà ocupar tot l'espai.

Hi ha tres ordinadors connectats a Internet, i el centre disposa de connexió wifi i d'una dotació de portàtils, per la qual cosa, en qualsevol moment, els podem utilitzar.

Cal dir que el mobiliari que tenim ens el va comprar l'AMPA de l'escola, i que és mobiliari especial per a biblioteques.

La biblioteca està dividida en petites zones diferenciades: racó de lectura informal, imaginació, coneixements, racó de premsa, publicacions periòdiques, multimèdia, zona de treball, zona d'administració, zona d'ordinadors.

A l'exterior de la biblioteca també hi trobem les novetats, el racó d'exposició, i els racons d'informació d'alumnes i mestres, on hi pengem aquella informació que els pot interessar.

Què hi fem?

Què hi fem a la biblioteca? Hi anem a llegir? Només?

Quan comencem a engegar la biblioteca, a tots ens passa, primer donem moltíssima importància a l'adequació de l'espai i a la catalogació, i seguidament, preparem activitats de gust per la lectura.

Però no ens hauríem de quedar aquí.

La Glòria Durban¹ ens diu, quan parla de la biblioteca escolar i de la seva funció, que no pot ser “únicament la centralització de recursos i la realització de serveis bibliotecaris per utilitzar-los, sinó el procés d’ensenyança- aprenentatge i la pràctica de la lectura”.

La biblioteca hauria de ser la “cuina” on es cogen tot el que fa referència a l’aprenentatge de la lectura i a través de la lectura a tot el centre, a totes les àrees i a totes les etapes. Una enorme responsabilitat.

Per tant, plantejem activitats que permeten el treball d’aquests tres àmbits: competència lectora (aprenentatge de la lectura), competència informacional (aprenentatge a través de la lectura), i gust per la lectura.

Des de la biblioteca de l’escola es proposen activitats com ara:

- Bibliopati: durant l’estona d’esbarjo hi ha nens/es que volen gaudir de la lectura, així que es preparen caixes amb lots de llibres d’imaginació i coneixement per portar-los a l’esbarjo.
- Padrins de lectura: és una activitat entre els alumnes de sisè i els de P5. Consisteix en què un nen/a de sisè, de forma voluntària, apadrina un alumne de P5. Comparteixen una estona setmanal, en què l’alumne de sisè li llegeix al seu fillol un conte que s’ha preparat durant la setmana. És una activitat valuosa en si mateixa, perquè fomenta valors com l’esforç, la voluntat, l’empatia, el gust per la lectura.
- Ajudants de biblioteca: són els alumnes de cicle superior que, de forma voluntària, vénen a la biblioteca en estones d’esbarjo i col·laboren en el seu manteniment (endrecen prestatges, folren llibres...). També s’organitza un torn de mestres voluntaris.
- Lectura expressiva preparada: puntualment, els alumnes es preparen lectures i van a llegir-les a d’altres cursos, també a la Llar d’avis.
- Certàmens i exposicions.
- Visites d’autors i il·lustradors.
- Hora del conte: expliquem contes amb diferents suports.
- Activitats de cerca d’informació: sempre coordinades amb els tutors i amb el treball a l’aula; activitats d’anàlisi de webs, de cerca d’informació en diferents suports, de tractament de la informació. Des de la biblioteca s’elaboren guies de lectura dels diferents temes treballats a medi, on poden trobar referències bibliogràfiques i de webs que els poden ajudar.
- Servei de préstec en horari extraescolar, amb ajuda de les famílies voluntàries (ja és el quart curs que funciona amb èxit).
- Difusió de recomanacions, informació, a través de fulletons, d’ El Buscatot (butlletí de la biblioteca) i dels dos blocs actius : <http://phobos.xtec.cat/ceipmdremei-alcover/biblioteca/> i <http://blocs.xtec.cat/minireceptesliteraries/>

Totes aquestes activitats es coordinen dels de la Comissió de Biblioteca, formada per de mestres de tots els cicles, i que ens trobem quinzenalment per treballar.

¹ Responsable de la biblioteca de l’Escola Tècnica Professional del Clot.
DURBAN, G. (2010): **La biblioteca escolar, hoy**. Graó.

On anem?

Portem molt de temps fent camí. Però no hem arribat al final; de fet, el final ens queda molt lluny, no s'hi arriba mai.

Hem establert les bases del que és el nostre treball; hem iniciat el nostre projecte de biblioteca.

El sr. Gary Hatzell² va elaborar un document en què deixa molt clares quines hauran de ser les característiques de les biblioteques del futur, les que necessitaran els nostres alumnes d'aquí a no res.

D'aquest document en podem entreveure com serà la nostra biblioteca d'aquí a un temps.

Cada cop necessitarà comptar amb més els recursos digitals, que són els que ens demanaran els alumnes. Per la qual cosa ja no tindrà sentit tenir una biblioteca i una aula d'informàtica, sinó que s'hauran de fusionar en una.

Fins ara hem dedicat una pila d'anys a ensenyar els nostres alumnes a trobar la informació en els llibres. Ara tenen una porta oberta al món, un món ple d'informació a vessar, alguna certa, d'altra no. Haurem d'ensenyar els nostres alumnes a destriar aquesta informació, a seleccionar-la i a avaluar-ne la seva credibilitat. Com diu Daniel Cassany³ "l'oceà de dades que inclou la xarxa és inabastable i inútil si no podem distingir les perles de les escombraries".

Això vol dir que la nostra biblioteca haurà d'esdevenir un espai de transformació de la informació, d'exploració del món en què vivim, de planificació d'allò que cerquem; un espai que ens proporcioni unes eines per sobreviure en el nostre món. I que, a través de tot això, afavoreixi la igualtat d'oportunitats entre els nostres alumnes, tant dels que tenen la sort de tenir a l'abast tots els recursos que necessiten per al seu creixement personal, com per als que els manquen aquests recursos.

Isabel Barriel⁴ té un poema dedicat a la biblioteca on ens ofereix 36 versos que la descriuen.

Jo n'escullo tres per acabar:

Una biblioteca ...

és el mirall del cel obert

és l'origen dels interrogants

és el cau de les respostes

² Professor de la Universitat de Nebraska, especialitzat en biblioteques escolars. Poseu trobar el document traduït al català a <http://phobos.xtec.cat/ceipmdremei-alcover/biblioteca/2010/09/26/biblioteques-dahir-biblioteques-de-dema-12-diferencies>

³ Cassany, D.(2006):*Rere les línies*. Biblioteca Universal Empúries.

⁴ "Una biblioteca..." <http://poesiaula.blogspot.com/search/label/biblioteca> (darrera consulta 7/10/2010)

Hem avançat una mica, però encara en queda molt, per endavant.

No es construeix una biblioteca en un curs, ni en dos ni en tres... cal molt i molt de temps i d'esforç, un esforç que es veu recompensat amb escriure.

Mònica Badia Cantarero

mbadia19@gmail.com

Barcelona, 21 d'octubre de 2010

